

Abonnement pour un an
350 Piastres
Edition spéciale. 500 ptrs.

Adresse:
«Idjtihad» Constantinople

Téléph. St. 865
XXIII ème ANNÉE
15 Novembre 1927, No 240

اجتهاد

علمی، ادبی، اقتصادی، صناعی، صحی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [24 نسخہ]
تور کیا ایچون 2 بحق، خارج ایچون
3 بحق، اعلا کاغدا یسی 5 لیرادر.

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتهاد ٹہوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی اوچنچی سنہ

نومرو ۲۴-۱۵ تشرین ثانی ۹۲۷

معری [ابو العلاء] Maarri

دیه رک حیاتدن نفرتی اعلان ایلردی .

(ابو العلاء) نك آنا جهتی ده ارباب علم و تفكر
یتیشدیرمش عائله لردن ایدی . اعمی چوجنك تکمل
ایتمش ، پارلاق بر ذکایه مالک اولمسی پك طبیعی کورمیلدر .
(عبدالله) اسمنده اولان مشفق باباسی آجینه جق حاله
کلن چوجنی حافظ قرآن یامق ، علم ایله مشغول ایتك
ایسته مش . کورمکدن محروم قالان بر انسان بوندن
باشقه نه ایش کوره بیلردی ؟ هیچ اولمازسه جامعك
بر کوشه سنده اوطوروب قرآن اوقور ایسه بر اکمك
پارده سی چیقارده بیلردی . کور دوغان ویا بالاخره کور
اولان چوجوقلری اویولده یتیشدیرمك عادتدی .
(ابو العلاء) نك باباسی بووظیفه یی کنیدیسی درعهده
ایتدیکی کی چوجنك ایلك تحصیلنه ده او باقش . فقط
(ابو العلاء) ذکا و حفظده خارقلر کوستریوردی .
باباسندن ایلك تحصیلی بیتیرنجه توسیع معلومات ایچون
حلبه کوندرلمش . بر عصر اول حمدانیلردن (سیف الدوله)
زماننده (حلب) ده پارلاق بر انتباه علمی وجوده ککش
ایدی . (ابو العلاء) بوانتباه علمینك بقیه سندن استفاده
ایتدی . اوراده (محمد بن عبدالله بن سعد) و (یحیی
بن مصیر) ناملرنده کی ایکی عالمن علم اوقودی . صوکره
انطاکیه یه کیتدی . اوراده کی کتبخانه ده بولان کتابلری
ازبر ایتدی . دها صوکره عین مقصد ایله طرابلس شامه
کیتدی . یولده (لازقیه) یه اوغرا دی . اوراده برمناسرتده
بر پاپاسدن فلسفه و علوم قدیمه یی اوقودی . یاخود دها
دوغریسی فلسفه ایله برابر خرستیانلق ویهودیلک حقنده
درس آلدی .

(یاقوت حموی) وسائر (معری) نك اوراده
وقوع بولان تماسلری اوزرینه ملحد کسیدیکنه دلیل
اوله رق شو بیتلری ایراد ایدرلر :

« لازقیه ده احمد ایله مسیح آره سنده بر اختلاف ،

دردنجی عصر هجرینك اورتله رنده (۳۶۳ سنه سی)
سوریه نك کوچوك بر شهرنده ، (معره Maarra) ده
اورته حاللی بر عائله دن ارکك بر چوجوق طوغدیغی
تخیل ایدیکز . چوجنك باباسی تحصیل کورمش بر ذات ..
بلده نك مفتیسی . . فقط طالع سر چوجق دها درت
یاشنده ایکن (۳۶۷ سنه سی) چیچکک طوتولور . اوزمانکی
علم و فن بوخسته لنی تداویدن عاجز ... کوچوك خسته
کندی حاله بر اقلیر . یاخود هیچ فائده سی اولمایان
توتسولر ، مرهملر ، نسخه لر ایله تداوی اولنور . یاخود
بو کوچوك خسته یه یاپیلدینی کی قرمزی بر انتاری
کیدرلمکله اکتفا ایدیلر . چوجنك بنیه سی طبیعتك
ویا حیاتك بومدهش صدمه سیله ، اولوم ایله پنجه لشیر .
نهایت بنیه غالب کلیر . لکن خسته لنگ ظالم پنجه سی
چوجنك چهره سنی پارچالار . بر کوزینی آقیتدیرر ،
چوقور ایدر . دیگر کوزینی قالین بر بیاض پرده ایله
اورتر . بوصوتله نور بصرینی بالکلیه آلوب کوتورر .
یوزینی دلیک ، دشیك ایدر . درت یاشنده اعمی ، چیرکین
وصیقه بر چوجق یابوب بر اقریر .

ایشته (ابو العلاء المعری) هنوز درت یاشنده ایکن
ظالم خلقتدن اوغرا دینی بوی رحمانه ضربه دن بوتون
حیاتنده متأثر اوله رق دنیادن ، حیاتدن ، نسلدن نفرت
ایتمشدی .

« باباک ، آناک سنی بو دنیا یه آتدیلر . باری سنن
بودنیانك مشقت و فلا کتترینه اوغرامق ایچون اولاد
براقه . »

والفak فیها والدak فلا تضع بها ولدأ یلق الشدائد والنکرا
فریادیه نسل بشرک انقراضی توصیه ایدر ، یاخود :
« بوتون حیات مشقت و زحمتدن عبارتدر . فضله
یاشامق ایسته ینلرک حاله شاشارم . »

تعب کلها الحیاة فما عجب الامن راغب فی ازدیاد

بر فتنه وارد . پاپاس چاك چالار . شيخ ايسه غيظ و كين ايله باغير [اذان] . هر برى كندى دينى يوكسك طوتمق ايستر . فقط عجا هانكيسى دوغريدر ؟ [ياخود عجا طوغرىسى نهدر ؟]

في الاذنية فتنه ما بين احمد والمسيح
قس يعالج دابة والشيخ من حق يصيح
كل يعزز دينه ياليت شعري ما للصحيح ؟

بويتلر (معرى) نك ديوانلرنده موجود دكلدر . مع مافيه ديوانلرنده بوندن داها معيندار بر چوق شعرلر وارد . اونلري پي دري ترجمه ايده جكز . (ابوالعلا) نك دها كيماردن تحصيل علم ايتديكنه دائر هيچ بر يرده معلومات بوله مادي . فقط اونك اك زياده اهميت ويرديكي علم علم لسان ايدى . بوفده بويوك بر داهي اولمشدى . بوتون حياتي شعر ايله برابر بوفنه حصر ايتدى .

(ابوالعلاء المعرى) عربلرجه بويوك بر فيلسوف و بويوك بر فيلولوغ Philologue صاييلير . ايلريده فرصت بولدجه بوخصوصده دها واسع معلومات ويرمه چاليشه جغز .

(ابوالعلا) برى (سقط الزند — شراره) ، ديكرى (لزوم مالايلزم) يعنى مقيد قافيه التزام ناملرنده ايكي ديوان بر اقمشدر . برنجيسى كنجلك ، ايكنجيسى اختيارلق محصولى ايدى . حر فكرلى اولديغنى كوسترن اشعاريني بوايكنجى ديوانده بولورسكز .

(ابوالعلا) نك عقيدده سنه كلنجه بوخصوصده قطعى بر حكم ويرمك كوجدر . بعضيلرى اوني ملحد وكافر عد ايدرلر ، ديكر بعضيلرى ايسه بويوك بر زاهد وصوفى تلقى ايلرلر . (محى الدين ابن عربى) ، (سهروردى) وسائر حقهده عين اختلافده بولونولش ايدى . حقى (محى الدين ابن عربى) ايچون « زنديق ، ضال ، مضل » دينلر بيله اولمشدى .

بركون (ابوالعلا) بر ذات ايله قونوشور ايكن « شعريمى ذمه آلت اتخا ايتدم » ديمسه مقابل مخاطبى « اوت ، پغمبرلردن باشقه كيمسه يي ذم ايتديكز »

جوابنده بولنش ايدى .

متأخريندن بعض علمايه كوره « (ابوالعلا) عقيدده خصوصنده رييوندن ايدى . اللهى زانيور ايدى . فقط پيغمبرلره ، دينلر تلقي ايدلر كلى شكللرده ايناموردى . هيچ بر دين اونك تنقيداتندن قور تولما مشدر . »

فكر يمزه قالير ايسه حقيقت بوكا بكنزه ميور . (ابوالعلا) نك مجموع آثاريني تدقيق ايده جك اولور ايسه ك بر كتاب طولديره جق قدر توحيدلر بولورز . حتى نعت شريفلى ده وارد . فقط ديكر طرفدن الحاده ، دياتلر علمينه پك چوق شعرلر سويله مشدر . شو حالده اونك حقنده هم معتقد وينداردر ، همده منكر و ملحددر ديمك لازم كلير . بوايسه ايكي تقضى جمع ايتك ديمكدر كه جائز اوله ماز . او تقديرده شوايكي حكمدن برينى ترجمه ايتك لازمدر : يا (ابوالعلا) ديندار و معتقد ايكن دينلر علمينده كي سوزلري صوفيله مخصوص حيرت و استغراق سويله مش ، ويا كنديسنه اسناد اولنمشدر . ياخود دينى بر عقيدده تابع اوليه رق سويله ديكي دينسزجه شيلردن طولايي تعصبك قهار ضربه سندن كنديني وقايه ايتك ايچون سپر اوله رق معتقد اولديغنى ارايه ايدن شعرلري يازمشدر . بوايكنجى شقى ديكرينه شايان ترجمه كورنلر پك چوقدرلر . بز بوخصوصده قطعى بر حكم ويرمك ايسته ميورز . بويوك داهينك اشعاريني ترجمه دوام ايده جكز . و حكمى قارلره بر اقه جغز . آتيده كي ترجمه لر اونك بر قسم افكاريني ارايه ايدر :

۱ — روحدن صوكره جسمده بر حس كورميورز . عجا جسمدن مفارقتدن صوكره روحده حس قاليورى ؟ انسانك طبى شين ويره جك شى آزار . ايله كه دوغرى يورومك ايچون جبر نفس ايدر . فنا اخلاق اسانده غريزيدر . بونكه اوني معاتب طوتمق عجا طوغرييدر ؟ بزدن اولكي انسانلر هپ بويله ايديلر ، يوقسه طبيعتلريني دكيشديره رك بويله اخلاقسزى اولشلر ؟

۲ — روح جسددن مفارقت ايدنجه نه اولديغنى ، نره به كيتديكني كيمسه بيلمز . جسد ايسه طوپراق ايچنده چورور ، كيدر . صوكر زوالدر . بربريژه عداوتده ، كين و حسده بولونغه بوحياتك دكرى وارمى در ؟

۳ — زمان هر فنانى يابدينى ايچون آرتق غريبه لر كوردنجه متأثر اوليورم . (قريش) حضرت حسيني اولدورمدي ؟

(يزيد) خليفه اولديمي ؟

۴ — ای عبرتین ! شمشکک بر ماتمه کولدیکنی ، کوك کورلمه لرنك بر فلاكت ایچون آغلادیغنی ظن ایتمه . بنی احتوا ایدمک قبر ! سسکا بدن سلام اولسون . یاقینده سکا کله جکم . حکم قضا یرینی بولاجقدر . عجب بدن صوکره کیی احتوا ایدمک؟ اینی برآدی می ، یوقمه کوتوبرآدی می؟ حیاتم ختام بولقدن صوکره عجب تکرارعودتی می امید ایدرلر؟ هیچ اویله بر امید دوشمیکز . عودت ایتمه جکم . جسمدن طوپراغه ، روحدن هوایه دائمی برانجذاب وار . حیات فنایه منجر . فقط کیجه لر دوام و توانی ایدر . کیمنه نحوست ، کیمنه سعادت کتیرپر .

۵ — نه حزین جلوه درکه انسان حیات ایچون بونجه حرص و امل ایلله اوغراشدن صوکره نهایت زمان اوکا « مناره کبر » دیر . بز بو طوپراق اوزرنده یوررکن عجب نه قدر جبارلرک آلتی اوزرندن باصوب کچدی کمزی بلیوری یز ؟

۶ — برینک بنده اولمایان اوصاف ایلله بنی مدح ایتسی بنی ذم ایلک دیمکدر . اویله بر مدحن نفرت ایتلیم . بنم او مدحن خوشلانم غریزه مده کی لوم و دناشدن کلیر .

۷ — دوستم ! دنیا بر جیفه بکزر . بزده اونک اطرافنده اولویان کوپکزر . او جیفه دن هرکیم قارنی طوپورر ایه زیان ایدر . هرکیم اوندن آج دونر ایه قازانیر . زمانک قهرینه بوکون اوغرامایان یارین مطلقا اوغرایا جقدر .

۸ — اوت یهین بر دوه قوشنک یاوروسی ظلم و غدر ایلله متصف جبار بر انسانه صرحددر . دیندار کچینلرده دین و تقوی یوقدر . تسبیح طاشیان الاره آلدانه . نیجه شیخلر واردرکه تسبیح چکرلر ، فقط فناقدن چکنمزلر . ارضک عقلی ایرمش اولسه ایدی بونلرک هیچ برینی کندی اوزرنده طاشمازدی . قدرتک وار ایه خلقه ایلک ایت . فناق ایتدن صاقین .

۹ — عقل و دین خسته سی اولدم . طوغری سوزدیکله مک ایستر ایهک یا نه کل . ظالم الار ایلله دکزدن چیقاریلان ویا

خونریز بیخاقلر ایلله کسینلن حیوانات اتندن یمه . قوشلرک یومورطه لرینه ایلدشمه . او قوشلر بو یومورطه لری سنک ضیافتکمه خدمت ایتسین دیبه دکل ، مادرانه برشفقتله یاوروجق یایق ایچون یومورطلا مشلردر . قوشلری غفلته کتیروب آلامه . کناهدرد . اونلری حیاتدن ، یاورولردن هانکی حقه جدا دوشور بیورسک؟ آریلرک کندی قوتلری ایچون شفقه برابر بوتون کون یوز بیک سسی و مشقتله چچکلردن طوبلادقلری باللری اونلردن غصب ایدوب یمکه نه حقک وار ؟ اونلر اونی سنک ایچون ، سنک کیفک ایچون یایعادیلر . بوتون بوشیلردن بن فراغت ایتدم . صاحبلم آغارمادن اول کاشکی کندیمه کله ایدم ! .

زمانداشلرم ! آکلادیتم ، افشا ایتک ایسته مدیکم سرلری عجب سز آکلاییلدی کز می؟ قارا کلقلر ایچنده یا کلش بر یوله ، ضلالتنه صاعشکزدرد . صاف و علوی قریحه لرک سزه کوستردیکی طوغری بولی نه دن تعقیب ایتمه یورسکز؟ ضلالت اربابی سزی ضلالته دعوت ایدنجه هان فوشدیکز . هر باغیرانک آرقاسنده نه دن بویله قولایلقله قوشیورسکز؟ دینک زک حقیقتی اوزرنده کی پرده یی قالدیریر . ایه کز اک چیرکین رسوایلقلری کوره جکسکز . قیلیجی قان ایلله ملمع ایتیکز . یاره لره نشتلر صوقاییکز . رهبانیت طریقتی طوتانلرک حالتی بکه نیورم . اوشرطله که حریص خلقک طاقتکذار مساعیسی عمره سنی یمکه کچنمه لر . سسی ایلله قازانیلان رزق تبدل حیاتدن ده ا فضیلتکارانه در . مسیح مناسترله قاپانادی . بالعکس بر سیاح کبی طولاشدی . بر انسان دکرلی ایکن اونک مدحندن چکینیرم . نروده قالدی که یالانچی مدح و ثنلری قبول ایدیم ؟ انسان هزارده ایکن بلوطلردن یاغمور یاغسین ویا یاغماسین اوکا نه فائده سی اوله بیلیر ؟ « یعنی رحمت اوقومق نه یه یارار ؟ » . (ابوالعلا) اون بر یاشنده ایکن شعر سویله مکه باشلامشدی .

زکی مغاسر

مسائل اقتصادی

ویانه حادثات اخیره سندن آله جق درسلر

یازان : ژاق سه دودو

صرف ایتدکری مساعی تشکیل ایدر . بومساعینک کافه سی فائده سز اولمادی . لکن بکه نیلان نتیجه یی ده ویرمه مه سی اسبابی بیلیمک ایجاب ایدر .

حرب عمومی هنوز پیتمشدیکه آوستریایه ارزاق و ذخائر سوق ایتک لازم اولدی . بونلرک بدلی متفقلر

ویانه اغتشاشی برکت ویرسون اختلاله منقلب اولمادی بونکله برابر اوروپاده تولید ایتدیکی هیجان آز دکلدی . ویانه اوروپانک سیکیبر علیتی نقطه سیدر و معلومدرکه حربدن بری آوستریانک تاریخی آوستریایی یا شاتمق و اوکا وظیفه سنی قولایلاشدیرتی ایچون حکومات متفقنه ک